

Tadeusz Nawrołski

Elbląg. Zamek

Informator Archeologiczny : badania 16, 249-250

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rusznikarski /elementy pistoletów i strzelb skałkowych, skałki krzemienne, gładziki piaskowcowe/ datowany na koniec XVII wieku. Ponadto wewnątrz piwnicy, ale na wtórnym złożu znaleziono bardzo dużą ilość uszkodzonych brusów piaskowcowych. Odnaleziono także dalsze elementy manierystycznego wystroju elewacji kamienicy.

Następny okres, datowany na koniec XVIII wieku i I połowę XIX wieku, charakteryzuje się w odniesieniu do odkrytych kamienic niewielkimi zmianami. Zamurowano niektóre otwory okienne, wybito nowe, wprowadzono w piwnicach dodatkowe filary i ścianki działowe oraz podwyższono poziom użytkowa, wylano nową gruzowo-betonową posadzkę. Przedproże uległo likwidacji, podobnie jak pobliski mur obronny. Istniejąca dotychczas fosa zostaje zasypana. Na zasypisku posadowiono nieokreśloną jeszcze zabudowę przylegającą do relikwów muru obronnego i bramy Kowalskiej. Nieco później na pozostałościach fosy zbudowano duży podpiwniczony budynek, w którym mieściła się kawiarnia "Mauritzio". Interesujące w tym przypadku jest posadowienie fundamentów na ruszcie drewnianym oraz sposób częściowego, odwodnienia terenu za pomocą systemu rynien drewnianych.

Badania w obrębie tego kwartału zabudowy będą kontynuowane.

ELBLĄG
Zamek

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Gdańsku

Badania prowadził mgr Tadeusz
Nawroński. Finansował WKZ w El-
blągu. Czwarty sezon badań. Okres
średniowieczny /XIII-XV w./.

Badania kontynuowano w wykopie V, w którym poprzednio przerwano prace z powodu wysokiego poziomu wód gruntowych. Po odsłonięciu koron dwóch potężnych murów obronnych i przeprowadzeniu analizy architektonicznej poszczególnych węzłów jednoznacznie ustalono, że mamy do czynienia z fragmentem północnego skrzydła głównego zamku. Jego zewnętrzny mur kamienny, o szerokości 2-2,20 m, wyznaczał rozpiętość zamku na osi S-N, która wynosiła około 65 m. Wewnątrz skrzydła północnego odkryto mur działowy, fragment filara oraz dobudowany piec o wymiarach 2,70 x 2,70 m. Poziom użytkowy piwnic w tym skrzydle, o rzędnej średnio 0,90 m n.p.m., wyznaczała ceglana posadzka ułożona z kwadratowych płytek o boku 210 mm. Nawarstwienia zalegające poniżej posadzki nie zawierały materiału archeologicznego. Tworzyły je kolejne pokłady gliny i ilastych namulców ze szczątkami roślinnymi.

Bezpośrednio do zewnętrznego muru zamku dostawiono

mur obwodowy o szerokości 2,20-2,40 m. W jego koronie zachowały się 3 warstwy cegieł ułożonych na fundamencie kamiennym. Górna warstwa miała układ wozówkowy i leżała na wyrównującej warstwie główek tworzących tzw.rolkę. Mur obwodowy wyznaczał zarazem szerokość fosi między zamkiem a podzamczem północnym. Wynosiła ona około 25 m. Bezpośrednio przy murze obwodowym odkryto kamiennie-drewniane umocnienie stoku fosi przypominające konstrukcję kaszycową. Tworzyły ją drewniane belki, leżące równolegle do muru, między którymi umieszczono liczne, luźne kamienie. Konstrukcja wyraźnie opadająca w kierunku północnym miała szerokość około 2,5 m. Jej zasięg ograniczała pionowa ściana z belek zakotwionych od zewnątrz ukośnie wbitymi palami.

XVIII-wieczne zasypisko fosi z licznym materiałem archeologicznym sięgało do poziomu konstrukcji. Mimo dotarcia do głębokości 0,2 m p.p.m. nie uchwycono warstw związanych z pierwotnym użytkowaniem fosi.

Badania w wykopie V zostały zakończone, ale prace w obrębie zespołu zamkowego będą kontynuowane.

ELBLĄG
Rejon ul. Służewskiej
Zamek

Politechnika Gdańska
Wydział Architektury
Zakład Historii Architektury

Badania prowadzili dr Zofia Hołowińska i doc.dr Ryszard Massalski. Finansowała Politechnika Gdańska. Szósty sezon badań. Północno-wschodnia część krzyżackiego zespołu zamkowego z XIII-XV w.

W dalszym ciągu poszukiwano murów, należących do średniowiecznej budowli, wyodrębnionej w ubiegłych sezonach.

W wykopie XI-c, usytuowanym na przedłużeniu średniowiecznego muru, odsłoniętego w 1981 r. w wykopie XI-b, natrafiono na skomplikowany węzeł kilku schodzących się w jednym punkcie murów. Niektóre z nich powstały w średniowieczu, a inne dostawione zostały w okresie nowożytnym. Ciasnota wykopu, spowodowana współczesnymi instalacjami podziemnymi, przebiegającymi w jego pobliżu, uniemożliwiła pełne rozwarcie węzła i dokładniejsze ustalenie jego chronologii. Znaleziono dalsze mury średniowieczne należały bez wątpienia do rozpoznanej budowli. Cennym zabytkiem okazał się fragment kamiennego obramienia średniowiecznego portalu o urozmaiconym profilu.

Wykop X-e założono na terenie niewielkiego podwórza, znajdującego się na tyłach kamieniczki Zamkowa.5. W wykopie tym, doprowadzonym do głębokości 0,54 m n.p.m., u samego dołu zalegała XIII-wieczna warstwa osadnicza, której strop sięgał do wysokości 0,80 m. Wypełniały ją bezładnie